

Mirastan hak sahibi olanlar

Ölünün terekesinde on bir sınıf hak sahibi vardır.

Birincisi: Farz ashabıdır. Bunlar Allah'ı tealanın kitabında veya peygamber aleyhisselamın sünnetinde yada icma ile kendilerine muayyen bir hisse tayin edilmiş olanlardır.

İkincisi: Neseb yoluyla olan asebelerdir. (Bab tarafından yakınlar) Farz sahipleri hissesini aldıktan sonra kalan mal sırası üzere ölüye en yakın olan asabeye kalır. Bu sıralamada oğlan babanın önünde, baba kardeşin önünde, kardeş amcanın önünde olur.

Üçüncüsü: Asebeyi sebebiyyelerdir. Bunlar mevlel itaka denilen erkek veya kadın bir köleyi herhangi bir sebepten dolayı hür bırakan eski efendileridir. Çünkü bir köle veya cariyeyi hür yapan birinin köle üzerinde velayeti olup, onun varisi olur. Buna velaul itaka veya velaun nimet de denilir.

Dördüncüsü: Mevlel itakanın (köleyi hür edenin) asebesidir. Yani mevlel itaka köleden önce ölmüşse kölenin mirasını mevlel itakanın en yakın erkek asebesi alır. Çünkü peygamber efendimiz bir hadisi şeriflerinde "Kadınlara veladan sadece kendi azatlıkları vardır" buyurmuştur.

Beşincisi: Kendisine red yapılanlardır. Red farz asabından nesebi olanlara hisseleri

oranında yapılır. İleride açıklaması gelecek.

Altıncısı: Ölü ile arasına bir kadının girdiği, farz asabından olmayan akrabalarıdır. Dayı, teyze gibi. Bunların varis olmasının şartı karı, koca hariç yukarıda zikredilen hiçbir kimse olmaması durumundadır.

Yedincisi: Mevlal muvalattır. Bu ölünün velayetini karşılıklı bir anlaşma ile kabul eden kişidir. Birbirlerine şu gibi bir cümle ifade ederek anlaşılır. “Sen benim velimsin ben ölünce varisimsin. Ben bir cinayet işlersem akilesini yani diyetini ödersin”.

Sekizincisi: Mevlal muvalatın asebesidir. Mevlel itakanın sırası üzere olur.

Dokuzuncusu: Nesebi olmayan birisi için varislerden birisinin neseb ikrarında bulunması sonucu varis olanlardır. Mesela ölenin çocuklarından birisi nesebi olmayan biri için bu bizim kardeşimizdir demesi gibi . Bu durumda dört kayıt itibar edilir.

Birincisi: Nesebi meçhul olacak.

İkincisi: İkrarı yapan kendi aleyhine değil başkasının aleyhine ikrarda bulunacak. Mesela kardeşim yani babamın oğlu diye ikrarda bulunacak. Bunun manası babamın mirasında bu kişide varistir demektir. Eğer ikrarı benim oğlumdur diye yapsa hiçbir sorun olmadan direk varis olur. Benim kardeşimdir denilerek yapılan ikrar başkasının (baba) aleyhine olduğu için sahih değildir. İkrarı yapanı bağlar. Yani eğer ikrardan dönmezse sadece onun hissesine ortak olur. Yalnız bu durumda ikinci bir varis daha ikrar ederse neseb sabit olup, bütün varisleri bağlar. İki kişinin ikrarı iki şahit yerine geçer.

Üçüncüsü: aleyhine ikrar edilen kişi (baba) hayatta değil ise diğer varisler bu ikrarı reddedecek. Eğer kabul ederlerse neseb sabit olacağı için normal varis olur.

Dördüncüsü: ikrarı yapan kişi bu ikrar üzere ölecek. Eğer ikrardan dönse, sonrada ölse diğer kişi varis olamaz.

Onuncusu: Üçtebirden daha ziyade vasiyetlerdir. Malın tamamı da olsa .

Onbirincisi: Sayılanların hiçbirisi yoksa adil kişilerin elinde bulunan beytülmal gelir. Bu da bulunmazsa fukaraya tasadduk lazım gelir.

NOT: Bu mesele bütün müslümanları ilgilendiren ve öğrenilmesi farz olan bir husustur. Konuyu anlamasak ta, böyle bir vazifemiz var deyip ehline sormalıyız ve mal taksimini islam emirlerine göre yapmalıyız.